De aanpak van schuldenproblematiek in coronatijd

Nadja Jungmann
Roeland van Geuns
Juli 2020

Pre-Corona

Schulden

- 1 op 5 huishoudens betalingsachterstanden
- +/- 8% problematische schulden

Armoede

- Aantal huishoudens in armoede neemt af
- Aantal huishoudens in lang-durige armoede neemt toe

Arbeidsmarkt

- 22% flexibel contract

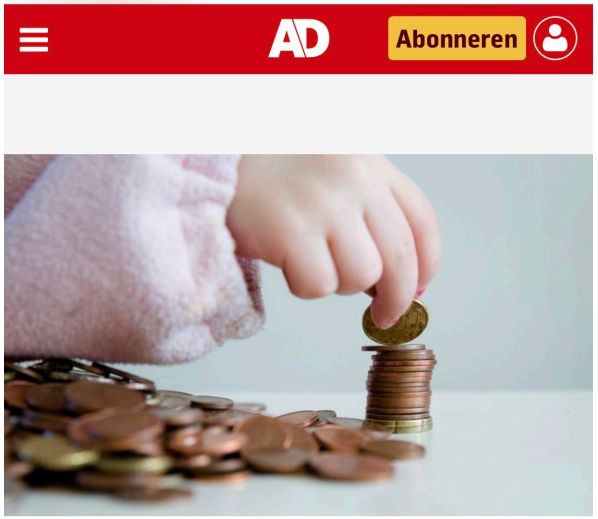

Foto ter illustratie. © ANP XTRA

DNB waarschuwt: 1 miljoen gezinnen hebben te weinig spaargeld om tegenslag op te vangen

Eén op de zeven Nederlandse huishoudens is niet in staat om binnen een maand 2000 euro bij elkaar te krijgen als zich een onverwachte financiële tegenvaller voordoet. Dat blijkt uit onderzoek van De Nederlandsche Bank (DNB). Met name huurders, alleenstaanden met kinderen en mensen die rood staan op betaalrekeningen zijn vaker financieel kwetsbaar.

De eerste beelden

Mesis

- Eén op de vijf huishoudens heeft terugval in inkomsten
- Eén op de drie heeft niet genoeg spaargeld om 2 maanden zonder inkomen rond te komen

- Enorme groei aantal bijstandsuitkeringen
- Enorme groei WW-uitkeringen

- Enorm beroep op Tozo begin juli: bijna 375.000
- NOW van toepassing op ruim 2,5 miljoen medewerkers

- Groei aantal gebruikers voedselbank
- Zorgen om toename armoede en schulden

Zorgen om doorwerking

socialforce

NOS NIEUWS • BINNENLAND • GISTEREN, 03:32 • AANGEPAST: 1 DAG GELEDEN

Burgemeesters: coronacrisis verergert tweedeling in maatschappij

De coronacrisis veroorzaakt in achterstandswijken een exponentiële groei van problemen als onderwijsachterstand, armoede, huiselijk geweld, werkloosheid en ondermijnende criminaliteit. De tweedeling in de maatschappij en de kansenongelijkheid nemen toe.

rtlnieuws

Economie

DNB: ruim 400.000 mensen worden werkloos door crisis

08 juni 2020 13:01
Aangepast: 08 juni 2020 13:10

Beeld © Een speciale winkel voor mondkapjes en handgel.

NOS

Door de coronacrisis hebben veel meer studenten een studieachterstand dan in andere jaren. Nederland telt nu 54.000 studenten meer met een studieachterstand dan in 2018, het laatst bekende jaar. De voornaamste oorzaak is de sluiting van scholen en universiteiten vanwege de corona-uitbraak.

Coronagolven

socialforce

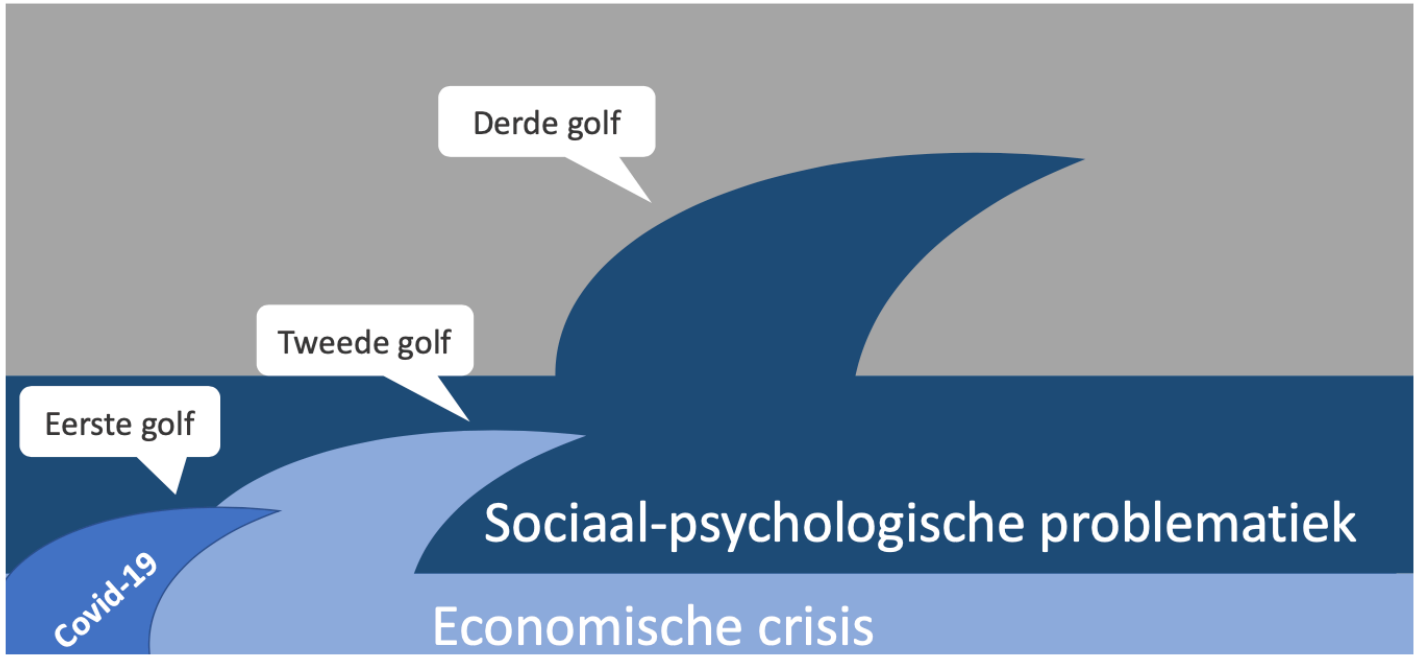

Golf 1 Inkomstenderving

- Grootste impact: arbeidsbemiddeling, reisbranche/luchtvaart, horeca, sierteelt, cultuur, sport en recreatie
- Daling gewerkte uren: lageropgeleid -21% middelbaar -13% hoger -10%
- Toename thuiswerken: lageropgeleid +2 uur, middelbaar +6 uur hoger +16 uur

- Vooral verlies inkomen bij: onderkant arbeidsmarkt, jongeren en mensen met een flexibel dienstverband
- Verlies inkomen nabije toekomst, risico vooral bij: migratieachtergrond, laagopgeleiden en arbeidsgehandicapten

Bron: SCP, 2020

Golf 1 Toename tegenstellingen

Grotere afstand

- Positie arbeidsmarkt: vast contract vs flexibel contract
- Opleidingsniveau: laag vs hoog
- Regio: randstad vs periferie
- Sectoren: conjunctuurgevoelig vs nauwelijks gevoelig
- Zorgtaken: vrouwen vs mannen

'De hardste klappen bij de kwetsbaarste groepen'

Golf 2 Psychisch welbevinden

- Pre-corona: laag psychisch welbevinden vooral onder laagopgeleiden, mensen met een laag inkomen en niet-westerse migranten (Haker et al. 2019, Marangos en Kooiker 2019).

- Corona: grofweg een derde van de ondervraagde burgers gaf in april en mei aan meer angst, stress en (ernstige) somberheid te ervaren (SCP 2020)
- Corona: jonge mensen rapporteren vooral stress en uitkeringsgerechtigden en arbeidsongeschikten vooral angst (Engbersen en Wentink 2020).

Golf 2 Economie werkt door

Sterke correlatie werkloosheid/geldzorgen en welbevinden

- Baanverlies draagt bij aan afname algemeen welbevinden en groter risico psychische problematiek
- Risico depressie en angststoornis twee keer zo groot bij groep die inkomen verliest (Droomers et al. 2015)

- VS: stijging 1% werkloosheid -> stijging van 0,8% suïcides.
- Nederland financiële crisis: toename aantal suïcides elk jaar met 5%

Golven spoelen over elkaar

Pre-corona: voorspelling armoede gaat weer toenemen

- Netto-verlaging bijstandsnorm: afbouw van de dubbele heffingskorting in het referentieminimumloon voor de bijstand
- Regels rondom werk maken dat in NL groepen werkenden structureel zijn aangewezen op onzeker en laagkwalitatief werk (Commissie regulering van werk 2020)

Corona versterkt dit effect

- Kansen te ontsnappen aan armoede dalen na een jaar (Wildeboer schut en Hoff 2016)
- SCP waarschuwt: Ongelijkheid, onzekerheid en participatie zijn in het geding

Armoede en schulden

socialforce

Problematische schulden

SCP waarschuwt voor twee (nieuwe) groepen:

- Werkenden met een laag en wisselend inkomen, oproepkrachten
  Flexibel dienstverband, migratieachtergrond, jongeren, arbeidsgehandicapten
- Zelfstandigen met een middeninkomen en hoge vaste lasten

Maatwerk in coronatijd

Mesis

Welbevinden staat onder druk

Vaste lasten passen in budget	Wel	Niet
Niet	Compenseren vaste lasten Saneren/regelen Werken aan veerkracht	Compenseren vaste lasten Saneren/regelen
Wel	Saneren/regelen Werken aan veerkracht	Saneren/regelen

Volgend webinar

Mesis

Roeland van Geuns

22 oktober 15.30

Contact en informatie

Nadja Jungmann

www.socialforce.nl

Nadja.jungmann@socialforce.nl

06 29 22 99 77

Nadja Jungmann

- Adviseur en trainer Social Force
- Lector Schulden & Incasso Hogeschool Utrecht
- Bestuurslid stichting MESIS/METAS
- Lid raad van advies NVVK
- Lid erkenningscommissie Movisie maatschappelijke ondersteuning, participatie en veiligheid
- Ambassadeur Quiet 500
- Ambassadeur Juupu
- Zes kinderen, twee honden en een Tinker